

STEEK ENERGIE IN PARTICIPATIE!

Voor een succesvolle energietransitie in uw gemeente

8

Participatie

tips

Samen beschikken we over een schat aan ervaring met participatie

Aardgasvrije wijken. Inpassing en maatschappelijke acceptatie van windturbines en zonnevelden. U staat als gemeente voor een forse opgave die alleen met actieve betrokkenheid van bewoners, verenigingen en bedrijven slaagt. Met veel praktijkervaring en een groot netwerk in de Gelderse samenleving, kunnen Natuur en Milieu Gelderland en de Leefbaarheidsalliantie Gelderland u hierbij helpen. Sleutelwoorden voor de aanpak die wij voorstaan: actieve bewonersbetrokkenheid, óók van lastig te bereiken doelgroepen, goede communicatie en lokaal eigenaarschap. Samen maken wij de energietransitie in uw gemeente tot een succes!

RES conceptbod zonne- en windenergie

Wind- en zonneparken hebben een flinke impact op ons landschap en leefomgeving. Hoe betrekt u uw bevolking bij het gesprek over de forse opgave? Hoe zorgt u voor genoeg zonnepanelen op daken en 'voorkeurslocaties'? Wij hebben veel ervaring met het voeren van het juiste gesprek en het werken aan draagvlak.

Onze oplossingen:

- Advies, ondersteuning en organisatie van participatietrajecten
- Gespreksleiding voor inwonersbijeenkomsten
- Begeleiding proces om andere gebiedsopgaven om te zetten in meekoppelkansen
- Tour d'energie; laagdrempelig in gesprek met bewoners
- Online participatie

Warmtetransitie in de wijken

Hoe krijgt de gemeentelijke transitievisie warmte een vertaling naar buurten en woningen? Een succesvolle vertaling vereist een proces van onderop.

Onze oplossingen:

- Workshop 'Van het gas af'
- Procesondersteuning en -begeleiding bij warmtetransitie
- Organisatie 'Droomsessies' in dorp of buurt

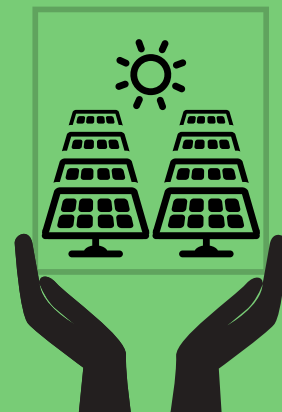
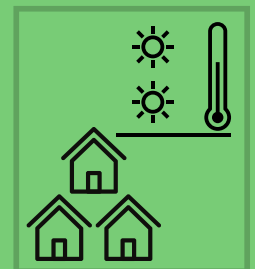
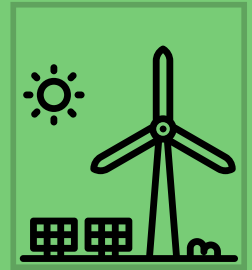
Beleidskaders & lokaal eigendom

Hoe kunnen ook in uw gemeente wind- en zonneparken in lokaal (coöperatief) eigendom worden gerealiseerd? Hoe kan, met de ervaring tot nu toe, de zonneladder het meest constructief worden ingezet? Wat kunt u eisen op het gebied van omgevingsfondsen bij wind- en zonneparken? Wat is goede procesparticipatie? Wij hebben de kennis en ervaring om u te helpen.

Onze oplossingen:

- Advies bij het opstellen van uw gemeentelijke beleidskaders voor zon en wind
- Masterclasses over lokaal eigendom, beleidskaders voor zon en wind, procesparticipatie
- Excursie naar een door burgers opgezet windpark
- Procesbegeleiding bij grootschalige energie-opwekking

Versterken (bestaande) groepen

Energiecoöperaties en andere duurzame bewonersinitiatieven zijn booming. Nu de energietransitie in een nieuwe fase komt, worden de belangen groter. Daarmee ook de eisen en verantwoordelijkheden die aan een lokaal initiatief gesteld worden. Wij kunnen helpen.

Onze oplossingen:

- Helpen met het opzetten van nieuwe lokale initiatieven
- Workshop 'vrijwilligers binden en verbinden' rondom de energietransitie
- Coaching van groepen richting eigendom bij grootschalige projecten, indien nodig gedeeltelijke ontzorging

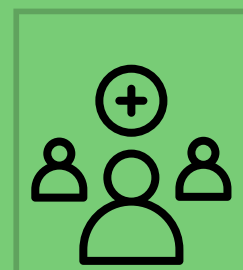
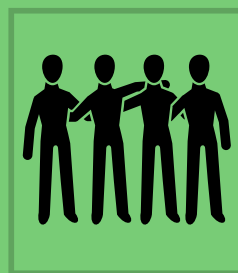
Betrekken andere doelgroepen

Participatieprocessen in gemeenten bereiken vaak toch vooral dezelfde groep mensen. Het blijft lastig om andere doelgroepen te bereiken zoals jongeren, mensen met een andere culturele achtergrond of laaggeletterden. En dat is zonde, want de energietransitie gaat iedereen aan. Wij hebben een breed netwerk van welzijnsorganisaties, buurtcentra, bewonersgroepen en dorpsraden in Gelderland en jarenlange ervaring met andere vernieuwende vormen van participatie.

Onze oplossingen:

- Jongeren betrekken: escapetruck, Watt Nou, scholentour en battle, Adviesvangers
- Niet kunnen investeren toch profiteren; het bereiken van lagere inkomensgroepen
- Bereiken van andere doelgroepen en laaggeletterdenbenadering, zoeken naar diversiteit

ONZE ACHT GOUDEN REGELS VOOR PARTICIPATIE

1

Begin (te) vroeg

Er zijn altijd tien redenen te bedenken waarom je mensen (nog) niet kunt betrekken. Maar voor je het weet ben je te laat. Begin op tijd en bouw aan vertrouwen.

2

Sluit aan bij wat leeft

Duik in de recente historie van het gebied, zoek wat er speelt en benut dat om in gesprek te komen. Zoek meekoppelkansen: opgaven die in het gebied spelen en tegelijkertijd met de energietransitie aangepakt kunnen worden.

3

Heb oog voor diversiteit

Zoek actief naar sleutelpersonen in het verenigingsleven, maar ga verder dan de 'usual suspects' en let op diversiteit. Benut meerdere werk- en communicatievormen om een juiste mix aan deelnemers te vinden. Een mix die elkaar aanvult, representatief is en alle perspectieven belicht.

4

Verleid je doelgroep

Koppel duurzame warmtevoorziening of lokaal opgewekte stroom aan meer wooncomfort, een lagere energierekening etc. Houd de uitleg simpel en zet in op ontzorging. Laat zien wat de lokale gemeenschap er aan kan hebben.

ONZE ACHT GOUDEN REGELS VOOR PARTICIPATIE

5

Benut ieders motivatie en kennis

Maak ruimte voor ideeën die bewoners zelf hebben, voor wat hen interesseert of wat ze graag doen. 'Nee' wordt een interessant gesprek en er ontstaat ruimte. Help bewoners zich te organiseren. Zoek en benoem het gezamenlijke doel.

6

Maak goede afspraken

Zorg voor duidelijkheid over rollen, verantwoordelijkheden, zeggenschap en kaders aan het begin van het proces. Hiermee wordt ook tijdig helder of bepaalde rollen of stakeholders ontbreken. Biedt mensen daadwerkelijke invloed, co-creatie! Wees duidelijk over het proces.

7

Markeer deelresultaten

Zorg met kleine acties voor het boeken van resultaten. Of benoem in het proces tussenstappen. Koppel terug, vier successen en bouw daarop voort. Betrek mensen in het proces op momenten die bij hen passen.

8

Het mag soms schuren

Participatieprocessen mogen soms schuren. Door dit bespreekbaar te maken, wordt het proces alleen maar beter. Geef alle belangen en dus ook 'het tegengeluid' juist een stem. Dat kost soms tijd, maar alleen zo vang je alle signalen op en kom je verder.

UIT DE PRAKTIJK

De gemeente Beuningen zet in op een mix van maatregelen om energieneutraal te worden, waaronder windturbines in het buitengebied. Natuur en Milieu Gelderland hielp mee met het opzetten van een zorgvuldig gebiedsproces en nam het initiatief voor de coöperatie EnergieVoorVier, die mede-eigenaar zal worden.

Energiecoöperatie WatBeters Heteren, Driel en Randwijk wilde iets doen voor **minima** vanuit hun zonnecertificatenproject. Voorwaarden uit deze postcoderoosregeling zorgden voor vertraging. Zo is de regeling gekoppeld aan een fysieke locatie en energieverbruik. Vanaf 2019 hebben zes bewoners van een kleinschalige woonzorglocatie in Heteren een donatie gekregen in de vorm van 16 zonnecertificaten. Zorgbelang Inclusief begeleidde het proces.

Met een constructieve zonneladder en een tender-aanpak hielp Natuur en Milieu Gelderland verschillende gemeenten met het opstellen van beleidskaders voor zonne-energie en met participatie bij de realisatie van zonneparken.

In de Bloemenbuurt in Didam begeleidt Spectrum het proces om met de wijk van het **aardgas af** te gaan. Kleine initiatieven rond groen of veiligheid brengen bewoners in beweging. Nieuwe bewoners sluiten zich aan en het vertrouwen groeit. Bewoners volgen niet meer alleen kritisch wat de woningcorporatie of gemeente doet, maar steken steeds meer zelf de handen uit de mouwen en verbeteren hun wijk.

Samen beschikken we over een schat aan ervaring met participatie

Ondersteuning en contact

Heeft u ondersteuning nodig bij de energietransitie en bij het betrekken van uw inwoners? Onze organisaties staan midden in de Gelderse samenleving. Natuur en Milieu Gelderland komt als onafhankelijke vereniging op voor de belangen van natuur, landschap en duurzaamheid in Gelderland. En is partner in de Participatiecoalitie.

Leefbaarheidsalliantie Gelderland richt zich op bewonersparticipatie op het vlak van leefbaarheid en duurzaamheid in Gelderland.

In een gesprek kunnen we de mogelijkheden verkennen. Sommige activiteiten in onze oplossingen zijn al (deels) gefinancierd.

Contact:

 Nando Habraken van Natuur en Milieu Gelderland,
 n.habraken@natuurenmilieugelderland.nl 06 11622491

 Jasper Neyssen van de Leefbaarheidsalliantie
 j.neyssen@spectrumelan.nl 06-49103321
en

 Ellen Oomen van de Leefbaarheidsalliantie
 ellenoomen@zorgbelanginclusief.nl 06- 57056289

natuur en milieu **gelderland**
federatie

 Leefbaarheids-
alliantie **Gelderland**

dkK

Gelderland
Dorpschulzen en kleine Kernen

SPECTRUM
partner met elan.

zorg **belang**
Inclusief

PLATTELANDS
JONGEREN
GELDERLAND